

С Т А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Мариана Кирилова Янева
Катедра „Икономика на туризма“
Факултет „Икономика на инфраструктурата“
Университет за национално и световно стопанство
Научна специалност: „Икономика и управление (Туризм)“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление (туризм)“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: **Деница Диянова Димова**
Тема на дисертационния труд: *„Ефектът от цифровизацията върху уелнес туризма“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд.

1. Информация за дисертанта

Докторантът се е обучавал по докторска програма към Катедра „Икономика на туризма“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление (туризм)“ съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 929/27.04.2020 г. Обучението е осъществено в редовна форма.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Обемът на дисертационния труд е 240 страници, от които 7 стр. увод, 208 стр. изложение (структурирано в три глави), 3 стр. заключение, 6 стр. приложения, 16 стр. използвана литература. Дисертацията е структурирана в логическа последователност и съгласно научните изисквания. Съдържа задължителните цели и задачи, предмет и обект на изследване, методология и ограничения на изследването.

Заложената тема е актуална и значима за развитието на туризма и по-конкретно – уелнес туризма. Основният акцент е поставен върху неговото устойчиво развитие, чрез приложение на цифровизацията, като стратегическа стъпка за възстановяване на позиции на туристическия пазар.

Докторантът прилежно извежда основните направления в актуалността на темата, свързани с оценка на ефекта от цифровизация в уелнес туризма, както и определяне ролята на цифровизацията в туристическия сектор, като отговор на актуалните потребителски очаквания към уелнес услугите.

Поставената от докторанта цел е добре формулирана и обвързана с останалите логически елементи на изследването. Задачите отговарят на целта, като я доказват и аргументират.

Смятам, че обектът и предметът на изследване са подбрани правилно. Обект на труда е цифровизация в уелнес туризма. Предмет на изследване е нейният ефект върху уелнес сектора в България, като въз основа на анализ на световни практики и авторови проучвания в сферата се търсят възможности за развитие на нови продукти и услуги в уелнес туризма, основани както на цифровизацията, така и на недостатъчното ѝ внедряване в българските туристически уелнес обекти.

Поставената теза, че въздействието на цифровизацията върху уелнес туризма, се измерва с положителното ѝ влияние върху усъвършенстване на предлагането в уелнес обектите и повишаване на удовлетвореността на потребителите, а също и допринася за създаване на нови туристически продукти, свързани с предлагане на дигитален детокс, е доказана в изложението, чрез изпълнение на поставените от докторанта задачи в увода.

В труда си авторът се позовава и използва коректно различни литературни и интернет източници, както и нормативни документи.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Методологията на изследване е подбрана правилно и е приложена коректно. На база проведени проучвания и изследвания, докторантът постига заложената цел и доказва поставената теза. Проведено е емпиричното проучване сред експерти, мениджъри и практики в областта на уелнес услугите, чрез полу структурирани дълбочинни интервюта. Като допълнение към първото, е направено и второ изследване – анкетно проучване на потребителските очаквания, касаещи въпроси, свързани с българския уелнес туризъм, както и приложение на технологичните средства и дигитализация на предлаганите услуги в областта.

Резултатите от изследването, които са с методологичен характер, може да бъдат приложени при разработката на проекти, свързани с уелнес туризма и неговото развитие на територията на България. Те са пряко свързани с определяне и анализиране спецификата на уелнес туризма, извеждане на терминологичен апарат по отношение на уелнес туризма, дигитализация и цифровизация, както и възможностите за прилагането им в уелнес туризма. Практическите резултати са свързани с извеждане на препоръки и добри практики от докторанта, като резултат на проведените проучвания, касаещи развитие на българския уелнес сектор. Изследванията – анкетно проучване и експертни интервюта – касаят степента на дигитализация в уелнес сектора в България и потенциалната възможност за разработване и предлагане на детокс и уелнес пакети.

Освен това, те може да бъдат използвани и като помощен инструмент при разработката на политики за развитие, стимулиране и управление на уелнес туризма.

4. Оценка на научните и научно-приложни резултати и приноси

Приносите на дисертационният труд са преди всичко научно-приложни. Докторантът ги формулира в заключението на своя труд. Изведените и доказани приноси свидетелстват за високите резултати, постигнати в целия дисертационен труд.

В дисертационния труд са предложени няколко научно-приложни **приноси**, които могат да се приемат и обобщят:

1. Систематизирани са основни постановки в областта на цифровизацията в уелнес туризма и е предложена авторова дефиниция, както и такива за изискванията на потребителите.

2. Анализирани са световните постижения в цифровизацията на уелнес обектите и е установено равнището на цифровизация в уелнес обектите в България.

4. Разработена е методика за определяне на ефекта от цифровизацията в уелнес туризма и са генерирани препоръки за подобряване на уелнес предлагането в България..

Освен посочените в труда приноси, могат да се открият и конкретни постигнати **резултати**, като:

- Изведени са терминологични уточнения, касаещи цифровизацията в уелнес туризма – дефинирани са термини като „дигитализация“, „цифровизация“ и „дигитален детокс“.
- Рамкирано е развитието на дигиталния туризъм, като в тази връзка е изведена и дефинирана концепцията за „Туризъм 4.0“.

- Определени са основни тенденции в развитието на туристическата индустрия, в съответствие с приложението на новите технологии, които може да послужат като база за създаване на полезен модел и препоръки, насочени към експертите в туризма. Същите може да бъдат и обект на последващи изследвания от докторанта, като се доразвият.
- Открити са мотиви за потребление на уелнес услуги, които също може да послужат за бъдеща доработка от докторанта.
- Посочени са актуални проблеми пред българския уелнес сектор, с препоръки с цел подобряване на текущото състояние и бъдещо усъвършенстване на управлението на уелнес туризма. Открояването им може да послужи като основа за разработване на модел за усъвършенстване на услугите от сектора.
- Текстът е онагледен и допълнен с фигури, схеми, диаграми и таблици изведени от теоретичните постановки, теоретичните концепции, моделите и класификациите, както и от примери на добри практики с авторова адаптация, с цел постигане на яснота и визуализация.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Реализирани са осем публикации – четири научни доклада, една студия и три статии, които съответстват на темата на труда са публикувани в авторитетни издания.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е вярно и точно отражение на дисертационния труд. В него логично са структурирани ключовите моменти от развитието на дисертационното изследване: актуалност на разглежданата тематика, кратко изложение на нейното основно съдържание, основните идеи и изводи, приносите на автора при провеждането на изследването, списък с публикациите.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Смятам, че докторантът притежава достатъчно възможности да разшири публикационната си активност, както в областта на устойчиво управление на уелнес туризма, така и в други области.

8. Заключение

В заключение давам положителна оценка на дисертационния труд като имам предвид, че той съдържа научни резултати, представляващи

принос в областта на уелнес туризма, както и задълбочени познания и способност за самостоятелни научни изследвания.

Основавайки се на актуалността на тематиката на дисертационния труд, постигнатите научни и научно-приложни резултати обобщени в приносите, **давам положителна оценка и предлагам** на научното жури да присъди ОНС „доктор“ по научната специалност „Икономика и управление (туризъм)“ на Деница Диянова Димова.

26.03.2023 г.

Подпис:

/ проф. д-р Мариана Янева/

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

A C A D E M I C S T A T E M E N T

By: Prof. Dr. Mariana Kirilova Ianeva

Department „Economics of tourism”

Faculty “Economics of Infrastructure”

University of National and World Economy

Scientific specialty: “Economics and Management (Tourism)”

About: dissertation thesis for the award of educational and scientific degree “**Doctor**” in the professional field 3.8 “Economics”, scientific specialty “Economics and Management (Tourism)” at UNWE.

Author of the dissertation paper: **Denitsa Diyanova Dimova**

Topic of the dissertation paper: *“The Effect of Digitalization on Wellness Tourism”*

Reason for submitting the scientific review: *participation in the scientific jury for the dissertation defence.*

1. Information about the PhD student

The PhD student was thought in the PhD program at the Department “Economics of Tourism”, Faculty “Economics of Infrastructure”, UNWE, in the scientific specialty “Economics and Management (Tourism)”, according to the Order of the Rector of UNWE № 929/27.04.2020. The course is carried out in full-time form.

2. General characteristics of the submitted dissertation paper

The volume of the dissertation paper is 240 pages, of which 7 pages of introduction, 208 pages of exposition (structured in three chapters), 3 pages of conclusion, 6 pages of appendices, 16 pages of references. The dissertation is structured in a logical sequence and according to the scientific requirements. It contains the required aims and objectives, subject and object of study, methodology and limitations of the research.

The topic is up-to date and significant for the development of tourism and in particular – wellness tourism. The main emphasis is placed on its sustainable development through the application of digitalization as a strategic step to recover its position in the tourism market.

The PhD diligently brings out the main directions in the relevance of the topic, related to the evaluation of the effect of digitalization in wellness tourism, as well as defining the role of digitalization in the tourism sector, as a response to the current consumer expectations of wellness services.

The aim set by the PhD student is well formulated and linked to the other logical elements of the study. The tasks meet the objective by proving and arguing it.

I believe that the subject and object of the study are chosen correctly.

The object of the paperwork is digitalization in wellness tourism. The subject of research is its effect on the wellness sector in Bulgaria and based on analysis of global practices and author's research in the field, opportunities for the development of new products and services in wellness tourism are sought, based on both – digitalization and its insufficient implementation in Bulgarian tourist wellness facilities.

The thesis, that the impact of digitalization on wellness tourism is measured by its positive influence on improving the offer in wellness facilities and increasing consumer satisfaction and also that it contributes to the creation of new tourism products, related to the digital detox, is proven in the presentation, by fulfilling the tasks set by the doctoral student in the introduction.

In her paperwork, the author refers to and uses various literature, internet sources and regulatory documents.

3. Assessment of the obtained scientific and applied results

The research methodology is selected and applied correctly. On the basis of conducted researches and studies, the Ph.D. student achieves the set goal and proves the thesis. The empirical research is conducted among experts, managers and practitioners in the field of wellness services through semi-structured in-depth interviews. As an addition to the first one, a second study is conducted – a survey of consumers' expectations, concerning issues, related to the Bulgarian wellness tourism, as well as the application of technological means and digitalization of the services, offered in the field.

The results of the study, which are methodological in nature, can be applied in the development of projects, related to wellness tourism and its development on the territory of Bulgaria. They are directly related to defining and analyzing the specifics of wellness tourism, deriving terminological apparatus in relation to wellness tourism, digitalization and the possibilities of its application in wellness

tourism. The practical results are related to the derivation of recommendations and good practices by the PhD student as a result of the conducted research concerning the development of the Bulgarian wellness sector. The research – a survey and expert interviews – concerns the temp of digitalization in the wellness sector in Bulgaria and the potential opportunity for developing and offering detox and wellness packages.

In addition, they can also be used as an instrument for developing policies for the growth, promotion and management of wellness tourism.

4. Assessment of the scientific and scientific-applied results and contributions

The contributions of the dissertation work are primarily scientific and applied. The Ph.D. student formulates them in the conclusion of her thesis. The inferred and proven contributions testify to the high results achieved throughout the dissertation paperwork.

Several scientific and applied **contributions** are proposed in the dissertation paperwork, which can be accepted and summarized:

1. Basic statements in the field of digitization in wellness tourism are systematized and an author's definition is proposed, as well as those regarding consumers' requirements.
2. World achievements in the digitalization of wellness facilities are analyzed and the level of digitalization in wellness facilities in Bulgaria is determined.
3. A methodology is developed for determining the effect of digitization in wellness tourism and recommendations are generated for improving the wellness offer in Bulgaria.

In addition to the contributions mentioned in the work, specific scientific **results** can also be highlighted, such as:

- Terminological clarifications for digitalization in wellness tourism are – terms such as "digitalization" and "digital detox" are defined.
- The development of digital tourism is framed, and in this connection the concept of "Tourism 4.0" is derived and defined.
- The main trends in the development of the tourism industry are determined, in accordance with the application of new technologies, which may serve as a basis for creating a useful model and recommendations aimed at tourism experts. The same may be the subject of subsequent research by the doctoral student, as they are further developed.
- Motives for consumption of wellness services are highlighted, which may also serve for future refinement by the Ph.D. student.

- Current problems facing the Bulgarian wellness sector are indicated, with recommendations aimed at improving the current state and future improvement of wellness tourism management. Highlighting them can serve as a basis for developing a model for improving the services of the sector.
- The text is illustrated and supplemented with figures, schemes, diagrams and tables derived from theoretical statements, theoretical concepts, models and classifications, as well as examples of good practices with author adaptation, in order to achieve clarity and visualization.

5. Assessment of the dissertation publications

Eight publications are realized – four scientific reports, one study and three articles, corresponding to the topic of the paperwork and published in authoritative publications.

6. Assessment of the summary

The abstract is a true and accurate reflection of the dissertation paperwork. In it, the key moments of the development of the dissertation research are logically structured: topicality of the topic under consideration, a brief statement of its main content, the main ideas and conclusions, the contributions of the author during the conduct of the research, a list of publications.

7. Criticisms, recommendations and questions

I believe that the PhD student has enough opportunities to expand her publication activity, both in the field of sustainable management of wellness tourism and in other areas.

8. Conclusion

In conclusion, I give a positive assessment of the dissertation paperwork, considering that it contains scientific results, representing a contribution to the field of wellness tourism, as well as in-depth knowledge and ability for independent scientific research.

Based on the topicality of the subject of the dissertation, the achieved scientific and scientific-applied results summarized in the contributions, **I give a positive assessment** and propose to the scientific jury to award the ONS “Doctor” in the scientific specialty “Economics and Management (Tourism)” to Denitsa Diyanova Dimova.

26.03.2023

Signature:

/ Prof. Dr. Mariana Ianeva/